

Odluke Doma za ljudska prava – Status postivanja odluka

Odluke Doma za ljudska prava – Status postivanja odluka

1. novembar 1999.godine

Sazetak:

- Stanovi bivse JNA – Izmjene i dopune zakona su objavljene u Sluzbenim novinama. Galic vraćen u posjed stana, Panic još uvijek nije vraćen u posjed stana.
- Nadoknade – Federacija je isplatila šest od osam velikih iznosa nadoknade (Damjanovicu, Hermasu i Rizvanovicu 5. maja 1999., Cegaru (30. juna 1999.), Marceti (30. juna 1999.), Bulatovicu (30. juna 1999.)). U predmetima Galic i D.M., zastupnik pokušava da izdejstvuje isplatu od strane lokalnih vlasti, a ne od Federacije, iako će Federacija izvršiti isplatu ako se ništa ne dobije od Kantona. U Republici Srpskoj, isplata nije izvršena ni u jednom od tri predmeta, ali je Vlada Republike Srpske donijela odluku da izvrši isplatu 21. jula 1999. godine. Ministarstvo finansija je sada odgovorno za isplatu.
- Napusteni stanovi – Federacija je vratila Kevesevica u posjed stana, ali ne i Erakovica, Onica, D.M., Matica. Resoprni ministar iz Sarajeva je u dopisu naveo da će se odluke ispostovati u Sarajevu u skorije vrijeme. D.M. sada ima i sudsku odluku kojom se nalaze vraćanje u posjed.
- Smrtne kazne – Zakon promijenjen u Federaciji, kazne zamjenjene sa 20 godina zatvora, umjesto prethodnih 40 godina (Damjanovic, Rizvanovic i Herak).
- Diskriminacija u zapošljavanju – Zahirovic (predmet

firme "Livno Bus") je vraćen na staro mjesto u firmi. Naložena naknada još nije isplaćena.

- Nestanak– Republika Srpska nema informacija o Matanovicu. IPTF se složio da nadgleda istragu koju provode organi vlasti Republike Srpske.
- Religija – Održani su razgovori po ovom pitanju (npr. OHR sa banjaluckim vlastima), postignut određeni napredak. Predsjednik Vlade Republike Srpske je izjavio da će se postaviti ograda ili grmlje oko lokaliteta i da će se izdati dozvole za gradnju džamija (mada ne i za Ferhadiju u blizoj budućnosti), a Islamskoj zajednici će biti dozvoljena registracija u Republici Srpskoj. Postivanje odluka još uvijek nije postignuto.
- Delozacije i prijetnje delozacijama – Vlasti Republike Srpske su pismeno potvrdile da se tri od četiri podnosioca zahtjeva neće delozirati, a više podataka o četvrtom podnosiocu će se dostaviti kasnije. U pripremi je nacrt akta kojim će se eliminirati buduća kršenja.

A. Federacija Bosne i Hercegovine (i Država Bosna i Hercegovina)

1. Stanovi bivše JNA

Krajem 1991. i početkom 1992., Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija je započela privatizaciju *Ћвојних* stanova JNA. U skladu sa Zakonom o stambenom obezbjeđenju JNA ¹, nosilac stanarskog prava koji je stanovao u stanu iz stambenog fonda JNA je bio u prilici da otkupi taj stan.

Dana 15. februara 1992. godine, Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu kojom je nametnula jednogodišnju zabranu buduće prodaje imovine u društvenom vlasništvu, uključujući i stanove JNA ². Dana 15. juna 1992., Republika Bosna i Hercegovina³ je prenijela vlasništvo nad sredstvima JNA, uključujući

stanove JNA, sa Federalne Republike Jugoslavije na Republiku Bosnu i Hercegovinu . Uredbom sa zakonskom snagom iz 1994. godine je propisana verifikacija ugovora o prodaji stanova u drustvenom vlasnistvu od strane nadleznog suda⁴ , a uredbom od 3. februara 1995. godine je propisano da sudovi i drugi organi vlasti drzave suspenduju postupke vezane za prodaju stanova JNA⁵.

Nakon stupanja na snagu [Daytonskog mirovnog sporazuma](#), Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine je izdalu Uredbu 22. decembra 1995. godine, kojom su se ponistili svi prethodno napravljeni ugovori o prodaji stanova JNA. Ova Uredba je stupila na snagu kao zakon 18. januara 1996. godine ⁶ .

Do pocetka avgusta 1999. godine, preko 900 osoba je podnijelo zahtjeve Domu za ljudska prava u vezi sa ugovorima o prodaji stanova bivse JNA. Mnoge od ovih osoba zive u stanovima bivse JNA, ali nisu u mogucnosti da ovjere kupovinu stana na sudu.

U svojoj prvoj odluci (i u svim ostalim odlukama) ⁷ po ovom pitanju, Dom za ljudska prava je zauzeo stav da retroaktivno ponistavanje ugovora o otkupu predstavlja nesrazmjerno mjesanje u ugovorno pravo na "posjed" podnosilaca zahtjeva. U skladu s tim, Dom je ustanovio kršenje člana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i kršenje člana 6. Konvencije, posto podnosioci zahtjeva nisu bili u mogućnosti da u razumnom vremenskom roku dobiju rješenje za svoje zahtjeve podnesene u građanskom postupku usljed obavezne suspenzije svih sudskih predmeta vezanih za ugovore o otkupu stanova bivse JNA. U skladu s tim, Dom je naložio sljedeće tuženoj strani (u većini slučajeva Federaciji Bosne i Hercegovine i Bosni i Hercegovini, ali u nekim slučajevima samo Federaciji):

- da poduzme sve potrebne zakonodavne ili administrativne korake kako bi se stavila van snage odluka o ponistavanju ugovora podnosioca zahtjeva, koja je nametnuta Uredbom od 22. decembra 1995;
- n da ukine obaveznu suspenziju sudskih postupaka koje su pokrenuli podnosioci zahtjeva i da poduzme sve potrebne korake kako bi se osiguralo pravo podnosioca zahtjeva na pristup sudu.

U dva predmeta u kojima je Dom donio odluku, podnosioci zahtjeva nisu stanovali u stanu JNA jer je stan proglašen napustenim tokom ili poslije rata i posto im je njihovo stanarsko pravo ukinuto. U takvim predmetima treca osoba(e) je korisnik stana. U ostalim predmetima, podnosilac zahtjeva je korisnik stana, ali mu se prijeti delozacijom. U takvim slucajevima je Dom naložio sljedece:

- n da se poduzmu svi neophodni zakonodavni ili administrativni koraci kako bi se omogućilo podnosiocu zahtjeva da poduzme odgovarajuce korake kako bi se registrovao kao vlasnik (stana). ⁽⁸⁾
- n da se poniste odluke kojima se nalazu delozacije i da se ne izvrse delozacije podnosioca zahtjeva. ⁽⁹⁾
- n da se poduzmu neophodni koraci kako bi se sustinski i bez odlaganja obradili zahtjevi za vracanje u posjed, s ciljem da se donese pozitivna odluka koja ce se ubrzano provesti ⁽¹⁰⁾

Federacija je usvojila imovinske zakone krajem 1997. godine i pocetkom 1998. godine , koji su omogućili osobama koje posjeduju ugovore o otkupu stanova JNA za stanove koji nisu napusteni da otkupe i registruju svoje vlasnistvo nad stanom u skladu sa novom procedurom, kojom se uzimaju u obzir iznosi uplaceni 1991. i 1992. godine. Medjutim, Dom je odbacio argumentaciju

Federacije da je nova procedura riješila prethodno krsenje⁽¹³⁾

Pored toga, relativno mali iznosi nadoknada su dodjeljeni podnosiocima zahtjeva, i to u cilju pokrivanja pravnih i troškova i sl¹⁴. Ove nadoknade još uvijek nisu isplaćene, mada zastupnik trenutno radi na utvrđivanju mehanizma putem kojeg bi se vrsila isplata

Narocito je zanimljiv predmet Galic protiv FBiH (12. juni 1998. godine, 97/40), posto je podnosilac zahtjeva nasilno deloziran iz svog JNA stana, za koji je potpisao ugovor o otkupu 1992. godine. Za razliku od drugih nosilaca ugovora za otkup stanova JNA za koje je Dom donio odluke, on još uvijek nije stupio u posjed stana, iz kojeg su on i njegov otac nasilno delozirani (njegov otac je bio izložen fizičkom napadu) 1997. godine od strane vojnika i Vojne policije Armije Federacije.

Mjere preduzete u cilju provedbe odluka::

Izmjene i dopune zakona kojima se provode odluke Doma su stupile na snagu u Federaciji. Mada ove izmjene i dopune ne rješavaju sva potencijalna pravna pitanja u vezi sa vojnim stanovima, izražena je nada da će biti moguće riješiti većinu predmeta u kojima je Dom donio odluku. Zastupnik Federacije i OHR će nastaviti da prate provedbu zakonskih izmjena i dopuna i utvrditi da li se one provode u pojedinacnim predmetima pred Domom.

Osobama koje su imale pravosnazan (potpisan i datiran) ugovor o kupovini prije 6. aprila 1992, amandmanima na zakon omogućava se uknjižba prava vlasništva u imovinske knjige. Osobe koje nisu isplatile cijeli iznos dužne su isplatiti preostali dio prije uknjižbe. Ograničen broj osoba (uglavnom oni koji su ostali na službi u stranoj vojsci nakon osnivanja vojske Federacije BiH i vojske RS) bit će uskraceno za pravo na povratak u svoje

stanove, a umjesto toga bit će im isplaćena nadoknada u iznosu sredstava koja su već uplatili za stan.

Uz to, gosp. Galic (CH/97/40) je vraćen u posjed stana dana 24. juna 1999. godine, jednu godinu nakon donosenja odluke Doma za ljudska prava. Federacija je najavila da će gosp. Galicu isplatiti preostali iznos sredstava koji treba mu se isplatiti, s tim da se datum 24. juni računa kao datum od koga se obračunava zatezna kamata i sredstva koja mu se duguju za neposjedovanje stana. Međutim, podnosilac u slučaju Panic još nije vraćen u posjed.

Treba, međutim, navesti noviji predmet Doma na sličnu temu čiji rok (8. januar 2000.) još nije istekao:

CH/97/70, Cazim LACEVIC protiv FBiH

Cinjenice:

Odluka se tiče podnosioca žalbe koji je svoju kuću u Herceg Novom (Crna Gora) zamijenio za JNA stan u Sarajevu koji je druga osoba otkupila od Stambenog fonda JNA u decembru 1991. U januaru 1992. godine, podnosilac žalbe je zaključio ugovor o zamjeni sa drugom osobom, i ubrzo nakon toga, ta druga osoba je uselila u kuću u Herceg Novom, a porodica kćerke podnosioca žalbe je uselila u stan u Sarajevu. Podnosilac žalbe je također uselio u stan u septembru 1992. Ni podnosilac žalbe niti druga osoba nisu izvršile uknjižbu vlasništva u zemljišnim knjigama. U septembru 1992. stan u Sarajevu je proglašen napuštenim. Stambeni fond Armije je podnosiocu žalbe i njegovoj porodici prijetio delozacijom tokom i nakon rata, sve do početka 1998.

Navodena kršenja :

Podnosilac žalbe tvrdi da je došlo do kršenja njegovih prava na mirno uzivanje stana koji smatra svojom

imovinom. Ovaj predmet se tice odredbi clana 1 Prvog protokola Evropske konvencije o zastiti ljudskih prava i temeljnih sloboda kojim se garantira mirno uzivanje vlastite imovine.

Zakljucci Doma:

Dom je ustanovio da je predmetni stan imovina podnosioca zalbe i da je djelovanje vlasti predstavljalo kršenje njegovog prava na mirno uzivanje imovine. Stoga Dom zaključuje da su tuzene strane Bosna i Hercegovina i Federacija BiH prekršile član 1. Prvog protokola Konvencije, krseci time svoje obaveze prema članu 1. Sporazuma o ljudskim pravima, kao sto je to navedeno u Aneksu 6. Opceg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Bosna i Hercegovina je odgovorna za kršenje člana 1. Prvog protokola Konvencije zbog nepriznavanja prava podnosioca zalbe na stan koje je prvenstveno zasnovano na zakonima koje su donijele vlasti BiH. Federacija je odgovorna za kršenje gore pomenutog člana zbog pokusaja vlasti Federacije da delozira podnosioca zalbe i njegovu porodicu iz stana.

Dom nalaze Federaciji da se uzdrzi od bilo kakvog cina koji predstavlja prijetnju delozacijom podnosiocu zalbe i njegovoj porodici. Dom dalje nalaze Federaciji da kao potvrdu priznavanja kupoprodajnog ugovora od 6. decembra 1991. godine, i ugovora o zamjeni od 15. januara 1992. godine, dozvoli podnosiocu zalbe da podnese molbu za uknjizbu vlasništva nad predmetnim stanom u skladu sa vazecim zakonom. Federacija mora obavijestiti Dom o mjerama koje je preduzela da bi ispostovala odluku od 8. januara 2000.

2. Isplata nadoknade

Dom je odredio isplatu sljedecih nadoknada:

a. Cegar protiv FBH (6. april 1998.-96/21)

Predmet Cegar, tice se podnosioca zahtjeva, gradjanina Republike Srpske, koji je bio uhapšen 1996. godine u Livnu od strane policije bosanskih Hrvata iz ociglednog razloga razmjene za zatvorenike koji su se drzali u Republici Srpskoj. U pritvoru je zadrzan jedan i pol mjesec, pretrpio je fizicku patnju i oduzete su mu stvari koje nikad nisu vracene.

Dom je utvrdio da je doslo do nezakonitog hapsenja i nezakonitog raspolaganja imovinom podnosioca zahtjeva, te je utvrdio kršenje i clana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima i kršenje clana 1 njenog Prvog protokola.

Dom je naložio tuženoj strani da isplati iznos od ukupno DM 8.500 sa kamatom po godisnjoj stopi od 4%. U ovaj iznos uracunava se DM 3.500 za oduzete i nevracene predmete (poljoprivredne alatke, automobilske gume, kasetofon, itd.), te DM 5.000 za nematerijalnu stetu, ukljucujuci fizicku i dusevnu patnju.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999

b. Marceta protiv FBiH (3. oktobar 1998.-97/41) ⁽¹⁵⁾

Predmet Marceta, tice se podnosioca zahtjeva bosanskog Srbina, sa prethodnim mjestom stanovanja u Sanskom Mostu, koji je isao u obilazak svoje kuće i lokalnog groblja 22. oktobra 1996. i bio uhapšen i optužen za ratni zlocin. Deset mjeseci poslije, nakon brojnih sudskih postupaka, napokon je pusten nakon sto je tuzilac ICTY-a utvrdio da ne postoji dovoljno dokaza za nastavak procesa. Ombudsman je proslijedio slucaj Domu navodeci da je doslo do kršenja Rimskog sporazuma poznatog kao "Pravila puta", po kojemu su organi koji zele provesti hapsenje u vezi sa ratnim zlocinom dužni

da traže odobrenje od tužioca ICTY-a.

Zastupnik tužene strane je na saslušanju priznao da je odista došlo do kršenja člana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i da nisu ispostovana "Pravila puta", imajući u vidu da "Pravila puta" predstavljaju dio domaćeg zakonodavstva Bosne i Hercegovine. Dom je također utvrdio kršenja Međunarodnog ugovora o građanskim i političkim pravima – član 9 (samovoljno hapsenje), člana 12 (sloboda kretanja) i člana 26 (jednaka zaštita pred zakonom – diskriminacija).

Dom je odredio DM 30.000 za svu pretrpljenu štetu, uključujući ekstremno trajanje pritvora, koji je od početka bio nezakonit, kao i diskriminaciju. Naknadnom odlukom, Dom je odredio podnosiocu i KM 1.710 na ime pravnih troškova, što ukupno iznosi KM 31.710.

Mjere poduzete u cilju provođenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999.

c. Rizvanovic protiv FBH (12. juni 1998.-97/59)

U avgustu 1993. podnosilac zahtjeva je bio osuđen na smrt zbog ubistva prema članu 36(2)(6) Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine. Mnogi zahtjevi upućeni nakon 1995. godine za olaksanje okolnosti i smanjenje kazne su bili odbijeni. Dom je utvrdio kršenje člana 2 Protokola broj 6 Konvencije, jer da bi nalog za izvršenje smrtno kazne bio prihvatljiv, djela za koja je optužen su morala biti izvedena za vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti. Budući da se Krivični zakon primjenjivao na djela koja nisu počinjena u ratu, ovo predstavlja kršenje člana 2 šestog protokola (citira se predmet Damjanovic gdje je odluka ispostovana).

Dom je naložio tuženoj strani da ne provodi smrtnu kaznu, da je bez odlaganja ukine, te da isplati podnosiocu zahtjeva DEM 3.000 na ime nadoknade

nematerijalne stete (plus 4% godisnje kamate).

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 5. maja 1999.

d. Galic protiv FBH (12. juni 1998.-97/40)

Iako se predmet Galic tice stanova JNA i pominje se gore, on je jedini predmet JNA do sada u kojemu je odredjena znacajna nadoknada. Dom je odredio KM 4.132 zbog nemogucnosti koriscenja stana u toku operativnog ratnog perioda, plus KM 16.50 za svaki dan od dana donosenja odluke do trenutka kada podnosilac zahtjeva bude uveden u posjed stana, plus 4% godisnje kamate.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Kao sto je navedeno gore, podnosilac zahtjeva je vratio stan a zastupnica Federacije je pokazala namjeru da osigura da podnosilac zahtjeva dobije neisplacena sredstva.

e. Bulatovic protiv FBH (29. juli 1998.-96/22)

U ovom predmetu JNA Dom je odredio podnosiocu isplatu KM 1.500 (plus 4% godisnje kamate) za maltretiranje koje je pretrpio od strane organa Federacije, koji su nastojali da ga deloziraju iz stana.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Odluka provedena (isplata nadoknade) 30. juna 1999.

f. Kevesevic protiv FBiH (CH/97/46) Odluka o isplati nadoknade 15. maja 1999. ali nije dodijeljena do avgusta 1999.

Dom je dodijelio podnosiocu nadoknadu u iznosu od 4. 250 KM na ime nematerijalne i materijalne stete u vezi sa njenim zahtjevom (vidjeti detalje nize), plus 4% godisnje kamate. Rok za isplatu je novembar 1999.

Mjere preduzete u cilju provodjenja odluke

Jos nije doslo do provodjenja odluke (rok je novembar 1999.).

▪ 3. Predmeti napustenih civilnih stanova

a. Erakovic protiv FBH (15. januar 1999-97/42)

Podnosilac zahtjeva je imao stanarsko pravo na stan u Sarajevu. Godine 1995. napustio je Sarajevo radi medicinskog liječenja. U njegovoj odsutnosti, stan mu je proglašen napustenim. Dana 28. jula 1998. godine Kantonalna uprava za rješavanje u stambenoj oblasti je na osnovu Zakona o prestanku primjene Zakona o napustenim stanovima iz 1998. godine potvrdila njegovo stanarsko pravo i omogućila mu da vrati stan u posjed. Medjutim nije mogao dobiti konacnu odluku povodom svoga zahtjeva za povrat imovine.

Dom je utvrdio da odluka donesena u novembru 1996. godine po kojoj se njegov stan proglašava trajno napustenim predstavlja kršenje člana 8 Evropske konvencije i člana 1 Prvog protokola, zbog toga što to proglašenje nije bilo u skladu sa zakonom kao i zbog toga što podnosilac nije bio uveden u posjed u zakonom predviđenom roku.

Dom je naložio tuženoj strani da poduzme sve potrebne mjere na sustinskoj obradi zahtjeva podnosioca za povrat stana i to bez odlaganja, s ciljem odobrenja toga zahtjeva i brzog provodjenja odluke.

Mjere poduzete u cilju provodjenja odluke

Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da će podnosilac zahtjeva biti vraćen u posjed do 15. oktobra 1999. Medjutim, nije bilo daljih izvještaja po ovom pitanju

▪ Onic protiv FBH (12. februar 1999.-97/58)

Podnosilac je imao stanarsko pravo na stan u Sarajevu. Preselila se u drugi stan 1992. godine zbog neprijateljstava. Njen stan je proglašen napuštenim 1993. Dana 4. jula 1998. godine Kantonalna uprava za rješavanje u stambenoj oblasti je potvrdila stanarsko pravo podnosioca zahtjeva u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima iz 1998. godine, prema kojem je trenutni stanar dužan da iseli iz stana u roku od 90 dana. Podnosilac zahtjeva još nije u stanju da vrati stan u posjed. Stambeni organi tvrde da nema alternativnog smještaja za trenutnog stanara te se prema tome taj stanar ne može delozirati.

Dom je utvrdio kršenje člana 8 Konvencije i člana 1 Prvog protokola imajući u vidu neizvršenje odluke od 4. jula 1998. godine kojom se efektivno daje pravo podnosiocu na povrat u njen stan.

Dom je naložio tuženoj strani da poduzme sve neophodne korake na brzom povratku podnosioca zahtjeva u njen stan.

Mjere poduzete u cilju provođenja odluke

Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da će podnosilac zahtjeva biti vraćen u posjed do 15. oktobra 1999. Međutim, nije bilo daljih izvještaja po ovom pitanju.

▪ D.M. protiv FBH (14. maj 1999, Ch/98/756)

Podnosilac zahtjeva, građanin Bosne i Hercegovine, Bosnjakinja, pokrenula je postupak 1997. godine pred Općinskim sudom i općinskim organima u Livnu, Kanton 10, u nastojanju da vrati u posjed kuću. Podnosilac tvrdi da je iseljena pod prisilom osoba hrvatske nacionalnosti tokom 1993. i nakon toga je živjela u inostranstvu prije povratka u januaru 1998. Podnosilac zahtjeva se žali da joj je zbog etničke pripadnosti osporeno pravo na korektno saslušanje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, pravo na jednakost pred zakonom, pravo na postojanje doma, pravo na efikasan lijek i pravo na mirno

uzivanje posjeda.

Dana 24. septembra 1997. godine podnosilac je podnio zahtjev Odsjeku za urbanizam, građevinsku i stambenu djelatnost Općine Livno za povrat kuće u skladu sa članom 25 Zakona o privremeno napustenoj imovini u vlasništvu građana. Nije dobila nikakav odgovor. Dana 15. oktobra 1997. godine podnosilac zahtjeva je pokrenuo građanski postupak pred Općinskim sudom u Livnu protiv B.J. zahtijevajući fizičko uvođenje u posjed svoje kuće i delozaciju privremenih stanara. Pravna radnja podnosioca je registrirana istog dana. Do danas nije bilo daljih razvoja događaja u ovome slučaju. Dana 18. maja 1998. godine podnosilac se obratio zalbom Odsjeku za geodetske i pravne poslove Općine Livno zahtijevajući povrat svoje imovine "sto prije" na osnovu člana 12 Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napustenoj imovini u svojini građana iz 1998. godine ("zakon iz 1998."). Nije bilo odgovora. Dana 18. maja 1998. godine podnosilac zahtjeva je takodjer podnio zahtjev Komisiji za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica (osnovanoj po Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH; otud "Komisija iz Aneksa 7"). Dana 2. novembra 1998. godine podnosilac zahtjeva je uložio žalbu na "sutnju administracije" Kantonalnom ministarstvu pravde i uprave. Nije bilo odgovora.

Dom je zaključio da je predmet bio vezan za činjenicu da organi vlasti nisu zaštitili podnosioca zahtjeva od kontinuiranog bespravnog zaposjedanja njene imovine u smislu prve recenice prvog stava člana 1 Protokola broj 1. Dom je utvrdio, u sustini iz istih razloga koje je naveo u vezi sa članom 8 Konvencije, da je ovaj propust organa vlasti da pruže pomoć podnosiocu zahtjeva u povratu njene imovine takodjer jednak kršenju prava prema članu 1 Protokola 1 u izolaciji.

Dom je naložio tuženoj strani da poduzme trenutacne korake kako bi vratila podnosioca zahtjeva u njenu kuću, da isplati 4000 KM na ime nadoknade za nematerijalnu štetu, da isplati 10 KM za svaki dan od datuma izdavanja sadašnje odluke do povrata

u njenu kucu, i da isplati kamatu u iznosu od 4% nakon isteka tromjesecnog perioda.

Status postivanja odluke

Ne postuje se. Agent je uputio pismo vlastima u Livnu, trazeci od njih da isplate nadoknadu i vrate podnosioca zahtjeva u posjed imovine. OHR ce zajedno sa OSCE-om ispitati korake koji se trebaju poduzeti kako bi se odluka ispostovala. Sud pred kojim se vodio postupak je izdao nalog da se podnosilac zahtjeva vrati u posjed svoje kuce. Podnosilac jos nije vracen.

▪ Matic protiv FBiH (11. juni 1999. CH/97/93)

Podnosilac zahtjeva je gradjanin BiH (srpskog porijekla). Istjerana je iz stana u Sarajevu u aprilu 1992. godine od strane vojnika RBiH. U martu 1995. godine njen stan je proglasen napustenim i dodijeljen B. H. Podnosilac zahtjeva nije bio u mogucnosti da se vrati u posjed svog stana. Kantonalno Ministarstvo prostornog uredjenja i stambenih poslova je 19. novembra 1998. godine ponistilo raniju odluku i vratilo je Kantonalnoj Upravi za stambena pitanja na ponovno razmatranje. Nadalje, prvostepeni sud je saslusao njen zahtjev za povrat pokretne imovine koja se nalazila u stanu u momentu kada je otisla, koji je nakon zalbe ponovo vracen na prvostepeni sud, gdje slucaj jos uvijek nije rijesen.

Dom je zakljucio da je prekršen clan 6(1) koji regulira duzinu gradjanske parnice u vezi sa duzinom gradjanske parnice vezanom za njenu pokretnu imovinu i clan 1 prvog protokola (imovinska prava), i clan 8 (pravo na dom) u pogledu njene nemogucnosti da se vrati u svoj stan.

Dom je naložio tuženoj strani da poduzme sve neophodne korake kako bi obradila zahtjev za povrat imovine bez daljeg odlaganja, i da omogući podnosiocu zahtjeva da se odmah vrati u svoj stan.

Status postivanja odluke

Jos se ne postuje. Ministar za stambena pitanja u Sarajevu je putem dopisa obavijestio da ce podnosilac zahtjeva biti vracen u posjed do 15. oktobra 1999. Medjutim, nije bilo daljih izvjestaja po ovom pitanju.

▪ Stanivuk protiv FBiH (11. juni 1999, CH/97/51)

U junu 1999. godine podnosilac zahtjeva (srpskog porijekla) je dobio dozvolu za otvaranje brijacnice u Sarajevu. Tokom rata podnosilac zahtjeva nije bio u mogucnosti da udje u radnju. Radnja je 1994. godine dodijeljena Bosnjakinji. Pokusaji deloziranja sadasnjeg korisnika su bili bezuspjesni.

Dom je ustanovio kršenje člana 6(1) (nepotpuno sudsko vijeće), 6(1) (dužina građanske parnice), i prava na imovinu (član 1 Prvog protokola). Dom je naložio tuženoj strani da poduzme sve neophodne korake da vrati podnosioca zahtjeva u njegov poslovni prostor, i da isplati naknadu za prihod izgubljen tokom rata (7,500 KM) plus 250 KM za svaki mjesec do vraćanja u posjed plus 1000 KM za pravne troškove i kamata od 4%.

Status postivanja odluke – Zastupnik je zatražio reviziju postupka koja je odbijena

▪ **4. Diskriminacija pri zapošljavanju**

a. Sakib Zahirovic protiv BiH i Federacije BiH, predmet br. CH/97/67

Podnosilac žalbe je bio zaposlen u firmi Livno Bus sa oko 30 godina radnog staza. Dana 21. jula 1993. godine, podnosilac žalbe je zajedno sa 51 zaposlenim Bosnjakom poslan kući i stavljen na čekanje. Umjesto plaća primali su naknade. Firma je do januara 1994. godine nastavila uplaćivati doprinose po osnovu ovog iznosa u fond penzionog i socijalnog osiguranja. U međuvremenu, oko 40 Hrvata je primljeno u radni odnos umjesto radnika koji su na čekanju. U aprilu 1996. godine, firma Livno Bus je formalno zaključila ugovore o zapošljavanju sa

ovim osobama. Podnosilac žalbe je sa svojim kolegama ostao na čekanju. U julu 1997. godine, firma je prestala isplaćivati naknadu. Podnosilac žalbe je zajedno sa drugim zaposlenima uložio zahtjev kod Upravnog odbora firme Livno Bus i Općinskog suda u Livnu za vraćanje na posao i isplatu naknade. U martu 1998. godine, firma je ponudila podnosiocu žalbe da radi kao portir ili mehanicar.

Dom je ustanovio kršenje člana 6. Konvencije i članova 6. i 7. Međunarodne konvencije o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i naložio sljedeće:

- da se naloži Federaciji da putem organa vlasti osigura da se podnosiocu žalbe odmah ponudi mogućnost da bez ikakve dalje diskriminacije ponovo stupi na posao kao vozač u firmi Livno Bus;
- da se naloži Federaciji da preduzme sve neophodne mjere da osigura da građansku parnicu podnosioca žalbe protiv firme Livno Bus ispita neovisan i nepristrasan sudski organ;
- da se naloži Federaciji da u roku od tri mjeseca isplati podnosiocu žalbe 24,000 KM na ime naknade za nematerijalne i materijalne štete;
- da se naloži Federaciji da podnosiocu žalbe isplati na ime dalje naknade za nematerijalne štete, 15 KM za svaki dan od dana donošenja sadašnje odluke do dana provođenja naloga u zaključku br. 7. Akumulirani iznos od 15 KM dnevno će prispjevati posljednjeg dana svakog mjeseca od dana donošenja sadašnje odluke do dana provođenja naloga u zaključku br. 7;
- da se naloži Federaciji da u roku od tri mjeseca isplati podnosiocu žalbe 160 KM na ime naknade za troškove;
- da se isplati jednostavna kamata po godišnjoj stopi od 4% na iznose dodijeljene u zaključcima br. 9 i 11, ili na bilo koji njihov dio, od dana isteka tromjesečnog roka iz zaključaka 9 i 11, i od dana prispjeka krajem svakog mjeseca iz zaključka br. 10, do dana izmirenja;

- da se nalozi Federaciji da do 8. oktobra 1999. godine dostavi Domu izvjestaj o mjerama koje su poduzete u cilju provodjenja gore navedenih naloga.

Status postivanja – Podnosilac žalbe je vraćen na prvobitno radno mjesto, ali naknade još nisu isplaćene.

Ostali slucajevi u kojima je odluka ispostovana

- U Federaciji je ukinuta smrtna kazna i smrtne kazne su zamjenjene kaznama od 40 do 20 godina zatvora (Damjanovic protiv FBiH (8. oktobar 1997. CH/96/30), Rizvanovic protiv FBiH (12. juni 1998. CH/97/59), Herak protiv FBiH (12. juni 1998. CH/96/69)
- Donesene su odluke o nadoknadi (Damjanovic protiv FBiH (8. oktobar 1997. CH/96/30), Rizvanovic protiv FBiH (12. juni 1998. CH/97/59), Hermas protiv FBiH (18. februar 1998, CH/97/45)
- Podnosilac zahtjeva je vraćen u posjed stana u Varesu (Kevesevic protiv FBiH (10. septembar 1998, CH/97/46)

B. Tuzena strana – Republika Srpska

▪ Nestanak

▪ Matanovic protiv RS (11. juli 1997 – 96/1)

Dom je ustanovio da su otac Matanovic i njegovi roditelji uhapšeni u julu 1995. godine u Banja Luci i da su konstantno držani u pritvoru na teritoriji Republike Srpske nakon njihovog nestanka u septembru 1995. godine. Dom je odbacio dokaze predocene od strane tuzene strane da su podnosioci tuzbe bili oslobođeni 10. oktobra 1995. godine. Dom je ustanovio da su odgovorne osobe imale veze sa policijom ili vojnim snagama Republike Srpske.

Dom je ustanovio kršenje člana 5 (samovoljni pritvor), i naložio je tuzenoj strani da poduzme sve neophodne korake kako bi se ustanovila sudbina ili mjesto gdje se nalaze podnosioci

zahtjeva i da osiguraju njihovo pustanje ako su jos zivi.

Republika Srpska je prije saslusanja pred Domom uspostavila Komisiju na kojoj je 5. decembra 1996. godine zakljuceno da "Matanovici uopce nisu bili uhapseni" i da je "katolicki svecenik Matanovic vjerovatno sa svojim roditeljima, napustio teritoriju Republike Srpske u Teslicu 10. oktobra 1995. godine".

Medjutim u pismu od 5. novembra 1997. godine (ali koje je poslano 5. decembra 1997. tadasnji Predsjednik Republike Srpske je napisao:

"Ministarstvo unutarnjih poslova radi na ovom slucaju od dana kada je ustanovljeno 1. septembra 1997. godine. Rezultat do sada provedene istrage je saznanje da je nakon hapsenja porodica Matanovic autom odvezena u nepoznatom pravcu i ubijena, jer kasnije nije bilo pouzdanih dokaza da su zivi. Ministarstvo unutarnjih poslova i dalje radi na slucaju kako bi lociralo grobnice, sto ce biti tesko jer postoje odredjene naznake da ljudi koji su bili direktno ukljuceni nisu zivi. Istraga je otezana i zbog toga sto je Ministarstvo unutarnjih poslova u Banja Luci uspostavljeno 1. septembra, i sto ima probleme u radi koji su dobro poznati."

Mjere poduzete da bi se osiguralo provodjenje odluke

Zastupnik RS-a nije bio u mogucnosti da pruzi informacije o tome kada ce se ispostovati odluka u ovom predmetu. Medjunarodna zajednica je pozvana da pokrene ovo pitanje kod RS organa vlasti. OHR je od UNMIBH zatražio da nadgleda istragu. UNMIBH se slozio i zapocao je istragu.

▪ Odluke o nadoknadi

a. Blentic protiv RS (22. juli 1998 – 96/17)

U predmetu Blentic, podnosilac zahtjeva i njegova zena su silom delozirani iz njihove privatne kuce u Banja Luci.

Podnoscilac zahtjeva je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci, koji je naložio delozaciju bespravnog stanara. Nekoliko puta se pokušalo izvršiti odluku suda. Čini se da se svakom prilikom okupljala grupa ljudi kako bi spriječila delozaciju i da policija nije nista poduzimala.

Dom je zaključio da neprovođenje odluke suda i neuspjeh tuzene strane da ispuni svoju pozitivnu obavezu prema Konvenciji o ljudskim pravima da osigura prava i slobode koje su Konvencijom zagarantovane, predstavlja kršenje člana 8. i člana 6. Konvencije, te člana 1. Prvog protokola.

Dom je podnosiocu žalbe dodijelio 3750 KM na ime materijalne štete koju je pretrpio u vidu zakupnine stana koju je morao plaćati u vrijeme kada je bio deloziran iz svoje kuće (150 KM mjesečno puta 25 mjeseci), plus 4% godišnje kamate.

Tuzena strana je ispunila početni nalog da podnosioca žalbe vrati u posjed stana, ali još nije ispunila nalog za isplatu naknade. Zastupnik tuzene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je naložio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada još nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

Mjere preduzete u cilju postivanja

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao još jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjećajući Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Općeg okvirnog sporazuma za mir, ističući da RS nije ispoštovala odluku po ovom slučaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija.

▪ Bejdic protiv RS (22. juli 1998. – 96/27)

U slučaju Bejdic, sin podnosioca žalbe je sa porodicom prisilno deloziran u avgustu 1995. godine iz stana na prvom spratu kuće u Banja Luci koja je u vlasništvu podnosioca

zalbe. Podnosilac zalbe je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci koji je izdao nalog za delozaciju bespravnog korisnika. Bilo je nekoliko pokusaja da se izvrši nalog suda. Svi su završili neuspjehom jer policija nije preduzela mjere pomoci sudskim zvanicnicima. U septembru 1996. stan je dodijeljen bespravnom korisniku.

Dom je zaključio da je doslo do kršenja članova 8. i 6. Konvencije i člana 1. Prvog protokola. Podnosilac zalbe je ponovo usao u posjed stana 31. oktobra 1997. godine. Dom je naložio tuženoj strani da isplati nadoknadu za 17 mjeseci zakupnine stana koju je podnosilac morao placati nakon delozacije (po cijeni od 300 DM mjesečno), što ukupno iznosi 5100 KM, plus 250 KM za troskove (ukupno 5350), plus godisnja kamata od 4%.

Zastupnik tužene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je naložio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada jos nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

Mjere preduzete u cilju postivanja

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao jos jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjećajući Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Opceg okvirnog sporazuma za mir, ističuci da RS nije ispostovala odluku po ovom slucaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija.

▪ M.J. protiv RS (14. oktobar 1998. – 96/28)

U slucaju M.J., podnosilac zalbe je sa porodicom prisilno deloziran iz svog stana u Banja Luci 19. septembra 1995. Dana 12. oktobra 1995. godine, podnosilac zalbe je pokrenuo postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci protiv bespravnog korisnika zbog "ometanja posjeda". Dana 19. decembra 1995. godine, sud je izdao nalog za delo`aciju

bespravnog korisnika. Bilo je više pokušaja da se provede odluka suda ali bez uspjeha zbog toga što policija ni u jednom slučaju nije preduzela mjere da pomogne sudskim zvanicnicima.

Dana 30. maja 1998. godine, podnosilac žalbe je ponovo usao u posjed stana.

Dom je naložio tuženoj strani da isplati 4000 KM na ime zakupnine stana koju je podnosilac žalbe morao plaćati nakon što je deložiran, plus 250 KM za troškove (ukupno 4250 KM), plus 4% godišnje kamate.

Mjere preduzete u cilju postivanja

Zastupnik tužene strane je slao predstavke Vladi RS u cilju isplate sume koju je naložio Dom, posljednji put u pismu datiranom 1. marta 1999. godine, ali se Vlada još nije povinovala nalogu za isplatu naknade koji je izdao Dom.

OHR je 14. aprila 1999. godine poslao još jedno pismo Ministarstvu pravde RS, podsjećajući Vladu na obavezu postivanja odluka Doma za ljudska prava koja proistice iz Općeg okvirnog sporazuma za mir, ističući da RS nije ispoštovala odluku po ovom slučaju. Vlada RS je 21. jula izdala nalog da se nepodmireni iznos isplati. Sve potrebne informacije su sada u Ministarstvu finansija

▪ Slučaj diskriminacije

a. Islamska zajednica protiv RS (11. juna 1999. CH/96/29)

Ovaj slučaj se tiče uništenja 15 džamija u Banja Luci 1993. godine, kao i drugih navodnih kršenja prava podnosioca žalbe, Islamske zajednice BiH (u daljem tekstu "Islamska zajednica" ili "podnosilac žalbe"), u gradu Banja Luci. Islamska zajednica je, inter alia, tvrdila da su općinske vlasti u Banja Luci, nakon stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir 14. decembra 1995. godine, unistile i uklonile ostatke džamija, oskrnavile groblja koja su se nalazila pored

dzamija<ili su dozvolile da se to dogodi, a nisu preduzele ni odredjene mjere koje je zahtijevao podnosilac žalbe u svrhu zaštite prava svojih članova. Preciznije, Općina je odbila Islamskoj zajednici zahtjev za obnovu uništenih dzamija. Islamska zajednica je tvrdila da ova djela, pored kršenja imovinskih prava i slobode vjeroispovijesti njenih članova, predstavljaju diskriminaciju po osnovu religijske i nacionalne pripadnosti njenih članova.

Dom je zaključio da je tužena strana prekršila svoju obavezu da svima u okviru svoje nadležnosti osigura bez diskriminacije prava zagarantovana Sporazumom. Utvrđena diskriminacija je bila većeg obima, budući da je usmjerena protiv muslimanskog stanovništva Banja Luke. Kao što je ranije rečeno, zabrana diskriminacije je središnji cilj Općeg okvirnog sporazuma, i Dom, kao i strane, joj moraju pridati posebnu važnost. Međutim, tužena strana je Sporazumom već obavezna Muslimanima u Banja Luci omogućiti da bez diskriminacije uživaju, sada i u budućnosti, prava osigurana Sporazumom. Stoga Dom nije smatrao prikladnim izdati opći nalog u tom pogledu, kao što je to zahtijevao podnosilac zahtjeva.

Dom je prikladnim smatrao naložiti da tužena strana preduzme hitne korake da bi dozvolila podnosiocu zahtjeva da podigne ogradu oko mjesta na kojima se nalazilo 15 srušenih dzamija, i da tu ogradu održava. Tuženoj strani je dalje naloženo da preduzme sve neophodne mjere uzdržavanja od gradnje zgrada ili objekata bilo koje vrste na mjestima na kojima se nalazilo 15 srušenih dzamija, te na grobljima i drugim islamskim mjestima koja su navedena u žalbi, te da ne dozvoli gradnju od strane bilo koje druge institucije ili osobe, bilo javne ili privatne, osim podnosioca žalbe i osoba koje djeluju s njegovom dozvolom. Nadalje se tužena strana mora uzdržati od toga da uništi ili ukloni bilo kakav predmet koji se još nalazi na lokacijama 15 dzamija, grobljima i drugim islamskim mjestima navedenim u žalbi, te da ne dozvoli nikakvo slično unistavanje ili uklanjanje od strane bilo koje druge

institucije ili osobe, bilo javne ili privatne, osim podnosioca zahtjeva ili osoba koje djeluju s njegovom dozvolom.

Dom je dalje naložio tuženoj strani da hitno izda podnosiocu žalbe, u skladu sa zahtjevom, neophodne dozvole za obnovu sedam uništenih džamija (Ferhadija, Arnaudija, Gazenferija, Sefer-begova, Hadzi-Pervizova, Stupnica i Hisecka) na lokacijama na kojima su se ranije nalazile.

Status postivanja

Nema postivanja. Početni zahtjev zastupnika nadležnim općinskim organima da izdaju dozvole za obnovu je odbijen i prosljedjen vladi na odlučivanje. Izdata je dozvola da se postavi ziva ograda oko lokacije (u slučaju Ferhadije radilo se o zardinjerama). OHR trenutno razmatra ovaj predmet kako bi donio odluku o daljim mjerama.

- CH/98/892 Dzevad MAHMUTOVIC protiv Republike Srpske

Cinjenice:

Godine 1994. Skupština opštine Prnjavor je donijela odluku da zatvori muslimansko groblje u gradu Prnjavoru.

Supruga podnosioca žalbe je umrla u maju 1998. godine i sahranjena je na zatvorenom muslimanskom groblju. Dana 30. jula 1998. godine, općinske vlasti Prnjavora su naložile podnosiocu žalbe da ekshumira tijelo supruge i da je ponovo sahrani na novom groblju koje, prema tvrdjenju podnosioca žalbe, ne postoji.

Podnosilac žalbe se obratio Domu 20. avgusta 1998. Podnosilac žalbe je zahtijevao privremenu mjeru sprecavanja izvršenja naloga Općine Prnjavor. Dana 24. avgusta 1998. godine predsjednik Doma je izdao nalog za provodjenje privremenih mjera kojima se tuženoj strani nalaze da obustavi provedbu naloga za ekshumaciju. Dana 12. februara 1999. godine, Dom je

odrzao javnu raspravu o prihvatljivosti i meritumu predmeta

Navodna kršenja:

Podnosilac žalbe se žalio da nalog koji su izdale općinske vlasti predstavlja diskriminaciju njegovih prava na privatnost i porodični život, kao i na slobodno upražnjavanje svojih vjerskih ubjedenja, što je zagarantirano članovima 8. i 9. Konvencije. On tvrdi da nalog za ekshumaciju njegove supruge uključuje pokušaj da "se izbrisu svi tragovi postojanja Muslimana čisteći čak i groblja a ne dodijeljujući novi prostor za sahranjivanje".

Zaključci Doma

U pogledu prihvatljivosti žalbe, Dom je zaključio da se žalba na nalog za ekshumaciju ne može smatrati efikasnim pravnim lijekom jer u nalogu jasno stoji da žalba ne odlaze izvršenje.

U pogledu merituma, Dom je zaključio da remećenje groba nalogom za ekshumaciju pokojnice nakon sahrane prema vjerskom obredu spada u domen člana 9. Konvencije u dijelu koji se odnosi na slobodu vjeroispovjesti.

Dom je nadalje prihvatio izjave podnosioca žalbe da je njegova porodica porijeklom iz Prnjavora, da su članovi porodice godinama sahranjivani u porodični komad zemljišta, i da je nalog za ekshumaciju njegove supruge ozbiljno uznemirio nekoliko članova porodice. Pod tim okolnostima, Dom je konstatirao da je nalog za ekshumaciju tako intimno povezan za privatnim i porodičnim životom podnosioca žalbe da spada u domen člana 8. Konvencije.

Dom je konstatirao da tuzna strana nije bila u stanju navesti bilo kakve razloge za odluku o zatvaranju muslimanskog groblja. Dom je stoga prihvatio navod podnosioca žalbe da je njen cilj bio da zatre sve tragove postojanja muslimanskog stanovništva iz centra Prnjavora. Dom je u skladu s tim zaključio da držanje muslimanskog groblja zatvorenim i nalog

za ekshumaciju supruge podnosioca žalbe predstavljaju diskriminaciju podnosioca žalbe. Takođe je identificirao niz drugih faktora u prilog stavu da je nalog za ekshumaciju samovoljan, nerazuman i da nema nikakve legitimne svrhe.

Dom je zaključio da nalog za ekshumaciju supruge podnosioca žalbe predstavlja čin diskriminacije podnosioca žalbe u ostvarivanju njegovih prava na postivanje privatnog i porodičnog života prema članu 8. Konvencije, i slobode vjeroispovjesti prema članu 9. Konvencije.

Dom je naložio tuženoj strani da odustane od bilo kakvih mjera u cilju odstranjivanja posmrtnih ostataka supruge podnosioca žalbe iz groba u kojem je sahranjena. Dom, međutim, nije pristao da izda općenitiji lijek u vidu naloga tuženoj strani da se ne mijesa u sahrane članova muslimanske zajednice u Prnjavoru na muslimanskom gradskom groblju. Dom je na kraju naložio tuženoj strani da podnosiocu žalbe isplati 1.000 KM materijalne naknade za pretrpljenu duševnu bol, te da Domu podnese izvještaj do 8. januara 2000. o mjerama koje su preduzete da bi se ispostovala odluka Doma.

Status postivanja odluke – Rok za provedbu odluke još nije istekao.

3. Podstanarski ugovori u pogledu privatne imovine

Miljković i ostali (4 slučaja) protiv RS (11. juni 1999. CH/98/645)

Sva četiri slučaja uključuju ugovore o zakupu privatne imovine u Republici Srpskoj, kao i činjenice slične slučaju Miljković. U tom slučaju, podnosilac žalbe je državljanin Jugoslavije srpskog porijekla. On je sa porodicom nastanjen u kući u Ulici Gavrila Principa 29 ("kuća") u Banja Luci, Republika Srpska. Dana 19. septembra 1994. godine, podnosilac žalbe i njegova žena su zaključili ugovor o zakupu sa vlasnikom kuće koji je bosnjacke nacionalnosti i koji je napustao Banja Luku. Dana 19. maja 1998. godine, Komisija za smještaj izbjeglica i

upravljanje napustenom imovinom u Banja Luci ("Komisija"), odjel pri Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe ("Ministarstvo"), je podnosioca zalbe proglasilo bespravnim korisnikom kuce i nalozilo mu da iseli u roku od tri dana pod prijetnjom prisilne delozacije.

U sva cetiri slucaja, Dom je izdao slicne naloge kao u slucaju Miljkovic, da je rjesenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. kojim se podnosilac zalbe proglasava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kucu u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na postivanje doma u smislu clana 8. Konvencije. Dom je nadalje zakljucio da je rjesenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine kojim se podnosilac zalbe proglasava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kucu u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na mirno uzivanje imovine u smislu clana 1. Prvog protokola Konvencije. Te, da nedostatak efikasnog pravnog lijeka na nacionalnom nivou protiv rjesenja Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine kojim se podnosilac zalbe proglasava bespravnim korisnikom i nalaze mu se, pod prijetnjom delozacije, da napusti kucu u kojoj trenutno stanuje, predstavlja kršenje njegovog prava na djelotvoran pravni lijek po domacem zakonu, u smislu clana 13 Konvencije.

Dom je stoga naložio RS da preduzme sve neophodne mjere da ponisti rjesenje Komisije za smjestaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom u Banja Luci od 19. maja 1998. godine, te da podnosiocu zalbe dozvoli neometano stanovanje u kuci u skladu sa uslovima ugovora sa vlasnikom kuce od 19. avgusta 1998.

Status postivanja

Djelimicno postivanje. Republika Srpska je dala do znanja da u

tri od cetiri slucaja nece doci do delozacija, ali u jednom slucaju nije dala takvu garanciju. Nedavno predlozene izmjene i dopune zakona u Republici Srpskoj ce ukinuti odluke o proglasavanju bespravnih korisnika.

Vrlo slicne cinjenice postoje u sljedecim rijesenim predmetima: CH/98/764 Milan KALIK protiv REPUBLIKE SRPSKE (7. septembar 1999.god.), i CH/98/1198 Bozidar GLIGIC protiv REPUBLIKE SRPSKE (7. septembar, 1999.god.).

4. Napusteni stanovi/kuce

CH/98/659 et. al. Esfak PLETILIC et. al. Protiv REPUBLIKE SRPSKE

Cinjenice

Ovih 20 predmeta se ticu osoba, od kojih su gotovo sve bosnjackog porijekla, a koje su vlasnici nepokretne imovine na podrucju Gradiske. Sve ove osobe su povratnici na, ili nikad nisu napustali, podrucje Gradiske. Sve su one probale razne metode kako bi ponovno dobile u posjed svoju imovinu, koju je vecina njih bila primorana napustiti tokom rata. Podnosioci zalbi su se obratili svim ili nekim od sljedecih institucija u svojim nastojanjima da povrate imovinu: Ministarstvu za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske (prema starom Zakonu o koristenju napustene imovine i novom Zakonu o prestanku primjene Zakona o koristenju napustene imovine), Opcinskom sudu u Gradiski, i raznim drzavnim i medjunarodnim politickim institucijama u Republici Srspskoj. Neki od podnosilaca zalbi su uspjeli da povrate cjelokupnu ili dio svoje imovine, ali ipak vecina njih nije bila uspjesna u tome. U vecini stanova/kuca trenutno stanuju izbjeglice ili raseljena lica srspskog porijekla. Podnosioci zalbi tvrde da je kao rezultat propusta vlasti Republike Srpske da se na ispravan nacine pozabave njihovim zahtjevima za povrat imovine, doslo do krsenja njihovih sljedecih prava:

- prava na pravedno sudjenje pri odredjivanju njihovih

- gradjanskih prava (Clan 6 Evropske konvencije)
- prava na postivanje njihovih domova (Clan 8 Evropske konvencije)
- prava na mirno uzivanje njihovih posjeda (tj. imovine) (Clan 1 prvog Protokola Evropske konvencije)
- prava na efikasan pravni lijek protiv kršenja njihovih prava (Clan 13 Evropske konvencije) i
- prava da se prema njima ne vrši diskriminacija pri uzivanju njihovih prava (Clan 14 Evropske konvencije).

Podnosiocze zalbi zastupa TERRA u Gradiski, nevladina organizacija koja obezbjedjuje besplatnu pravnu pomoc gradjanima. Tuzenu stranu zastupa njen Zastupnik, g-din Stevan Savic.

Zakljucci Doma

Dom je proglasio ove predmete prihvatljivim, buduci su podnosioci zalbi iscrpili sve domace pravne lijekove koji su im bili na raspolaganju. Dom je odbacio argument RS da su slucajevi neprihvatljivi jer se podnosioci zalbi nisu obratili Komisiji iz Aneksa 7. Stav Doma je da prema Dejtonskom sporazumu osobe koje nastoje da vrate u posjed svoju imovinu nisu obavezne da podnesu zahtjev Komisiji iz Aneksa 7, vec da imaju opciju da to urade.

O meritumu, Dom je ustanovio da je propust vlasti RS da procesiraju zahtjeve za povrat imovine podnosilaca zalbi i da im dozvole da je vrate u posjed predstavljao kršenje njihovih prava na postovanje njihovih domova i na mirno uzivanje njihove imovine (Clan 8 Evropske konvencije i clan 1 prvog Protokola Konvencije). Cinjenica da su podnosiocima zalbi, koji su zapoceli sudski postupak pred Opcinskim sudom, odbaceni predmeti, znacila je da su svi podnosioci, ukljucujuci one koji nisu zapoceli postupak, pretrpili kršenje njihovih prava na pravedan pretres pri odredjivanju njihovih gradjanskih prava (Clan 6 Evropske konvencije). Dom je takodjer ustanovio da je izvorsena diskriminacija prema

podnosiocima žalbi kod njihovog uzivanja gore navedenih prava. Osnov za ovakav zaključak je činjenica da se Zakon o korištenju napustene imovine, prema kojem su podnosioci žalbi pokušali da izvrše povrat svoje imovine, samo koristio kako bi se spriječilo Bosnjaci da vrate u posjed svoju imovinu, budući su samo Bosnjaci bili prisiljeni da napuste svoju imovinu na prvom mjestu. Dok Zakon o korištenju napustene imovine nije vrsio izricitu diskriminaciju na osnovu nacionalnog porijekla podnosioca žalbe, u praksi su njegovi efekti diskriminirajući. Sto se tiče novog Zakona o prestanku primjene Zakona o korištenju napustene imovine, Dom je ustanovio da iako je bilo usvojeno od strane RS da se nadje pravni lijek za kršenja prouzrokovana starim Zakonom, još uvijek je suviše rano reći da li to u stvari ima ovaj efekat. Dom je na kraju ustanovio, obzirom na svoje zaključke prema članu 6 Konvencije, da nije bilo potrebno ispitati da li je bilo nekog kršenja člana 13.

Dom je naredio RS da dozvoli svim podnosiocima žalbi, koji to već nisu uradili, da izvrše povrat svoje imovine što je prije moguće. Dom je također naredio RS da plati naknadu za duševnu patnju te za kiriju koju su bili prisiljeni plaćati za alternativni smještaj dok su čekali da ponovno dobiju u posjed svoju imovinu. Sume dodijeljene u svakom slučaju se kreću od 1.200 KM do 6.400 KM. RS mora do 10. decembra 1999.god. podnijeti izvještaj Domu o koracima koje je poduzela kako bi ispoštovala ovu odluku.

Status postivanja odluke

Rok još nije istekao. Zastupnik je naznačio da će zahtijevati reviziju odluka od plenarne sjednice.

5. Duzina trajanja sudskog postupka:

CH/98/1171 Sevala CUTURIC protiv REPUBLIKE SRPSKE

Ovaj slučaj se tiče osobe bosnjackog porijekla koja je radila za Institut za zdravstvenu zaštitu u Banja Luci. 1993. god. je otpuštena sa radnog mjesta po osnovu da jedan član njene

porodice nije ispostovao nalog za mobilizaciju da se pridruzi Vojsci Republike Srpske. Ona je inicirala postupak pred Sudom Prve instance ("Osnovni Sud") u Banja Luci, tvrdeći da je osnov za okončanje njenog radnog odnosa bio nekorektan. Postupak podnosioca žalbe je još uvijek u toku pred Sudom.

Navodna kršenja

Podnosilac žalbe se žali da je njeno pravo na rad prekršeno.

Zaključci Doma

Dom je proglasio ovaj predmet prihvatljivim, utoliko jer se odnosi na nastavak postupka podnosioca žalbe nakon 14. decembra 1995.god., datuma kada je Opci okvirni sporazum stupio na snagu. Dom je zaključio da podnosiocu žalbe nije bio na raspolaganju pravni lijek protiv propusta Suda da donese odluku o njenom slučaju.

O meritumu, Dom smatra da je postupak podnosioca žalbe pokriven članom 6 Evropske konvencije, koji garantira, između ostalog, pravo na pravedan pretres u razumnom roku.

Dom je primjetio da predmet nije kompleksan i da se podnosilac žalbe ne treba kriviti za kasnjenje. Dom je ispitao ponasanje Suda i ustanovio da je očit razlog za propust Suda da riješi ovaj predmet propust Instituta da obezbijedi određena dokumenta. Dom je zaključio da je ovaj razlog za takav propust ne samo sumnjiv sam po sebi, već, čak i ako je istinit, ne može opravdati takvo kasnjenje kao u sadašnjem slučaju. Sud je samo ponovio svoj zahtjev Institutu da dostavi dokumente, a nije upotrijebio nikakve prinudne mjere kako bi prisilio Institut da to uradi. Dom je također zamijetio da se prema domaćem zakonu od Sudova zahtijeva da sporove iz problematike radnih odnosa tretira kao urgentne slučajeve. Dom je zaključio da je ponasanje suda nerazumno budući je ostao pasivan pred nedostatkom suradnje od strane Instituta. Ovo je rezultiralo kršenjem prava podnosioca žalbe kako je to garantirano članom 6 Evropske konvencije.

U vezi sa tvrdnjom podnosioca žalbe da je njeno pravo na rad prekršeno, Dom je ustanovio da budući se ovo pravo ne garantira Sporazumom o ljudskim pravima u Općem okvirnom sporazumu, Dom nije mogao ispitati da li je ovo pravo prekršeno. Dom nije našao osnovanim da je izvršena diskriminacija prema podnosiocu žalbe kod uzivanja bilo kojeg od prava garantiranih Sporazumom o ljudskim pravima.

Dom je naredio RS da osigura da postupak podnosioca žalbe bude riješen u razumnom roku i da taj postupak bude vođen u potpunosti u skladu sa pravima podnosioca žalbe onako kako su ona garantirana Sporazumom o ljudskim pravima. RS mora do 10. decembra 1999.god. podnijeti izvještaj Domu o koracima preduzetim kako bi se ispostovala odluka Doma.

Status postivanja odluke

Rok još nije istekao.

Predmeti gdje je ostvareno postivanje

Sudski nalozi su provedeni i podnosioci žalbe su se vratili u svoje domove (Blentic protiv RS (3.decembar 1997.god., CH/96/17), Bejdic protiv RS (14. Januar 1998.god., CH/96/27), M. J. protiv RS (3. Decembar 1997.god., CH/96/28)

Slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Sudski nalozi su provedeni i podnosioci žalbi vraćeni u svoje domove: Blentic protiv RS (3, decembar 1997. CH/96/17), Bejdic protiv RS (14. januar 1998 CH/96/27), M.J. protiv RS (3. decembar 1997. CH/96/28).

1. SL SFRJ br. 84/90, stupio na snagu 6.1.91.
2. SL RBiH br. 4/92.
3. SL RBiH br. 6/92, vidi i SL RBiH br. 6/93 i SL RBiH br. 33/94.
4. SL RBiH br. 18/94.
5. SL RBiH br. 5/95.

6. SL R BiH br. 50/95 i SL R BiH 2/96.
7. 119 slucajeva do 1. septembra 1999.: Medan, Bastijanovic i Markovic protiv BiH & FBiH (7.11.97), Bulatovic protiv BiH & FBiH (7.11.97), Kalincevic protiv BiH & FBiH (11.3.98), Turcinovic protiv BiH & FBiH (11.3.98), 16 predmeta u vezi sa JNA (12.6.98), Galic protiv FBiH (12.6.98), Grbavac protiv BiH & FBiH i 26 drugih predmeta u vezi sa JNA (15.1.99), Ostojic protiv BiH & FBiH i 31 drugi predmet u vezi sa JNA (15.1.99), Ivkovic et al (7 predmeta u vezi sa JNA) protiv BiH & FBiH (10.3.99) i Maric et al (8 predmeta u vezi sa JNA) protiv BiH & FBiH (10.3.99), Vidovic et al (5 predmeta) protiv BiH & FBiH, Huseljic et al (5 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Laus et al (7 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Secerbegovic et al (4 predmeta) protiv BiH & FBiH (11.6.99), Panic (14.5.99, takodjer ukljucuje vracanje u posjed stana) = 119 predmeta, od kojih 5 (Bulatovic, Kalincevic, Turcinovic, Galic i Panic), pored neispunjavanja ugovora u otkupu stana, ukljucuju i vracanje u posjed stana (ili sprijecavanje delozacije). Federacija je u 79 predmeta trazila reviziju postupka. Prema tome, i u skladu sa pravilom br. 66 Poslovnika Doma, ovi predmeti jos uvijek nisu rijeseni.
8. Galic protiv FBiH (12.6.98. – 97/40).
9. Turcinovic protiv FBiH (11.3.98 – 96/23), Bulatovic protiv FBiH (10.4.97 – 96/22), i Kalincevic protiv BiH i FBiH (11.3.98 – 96/23).
10. Erakovic protiv FBiH (15.1.99 – 97/42).
11. Zakon o otkupu stanova nad kojim postoji stanarsko pravo (Sluzbene novine Federacije br. 27/97), stupio na snagu 6.12.97.
12. Zakon o prestanku primjene Zakona o napu{tenim stanovima, 4. april 1998.
13. U predmetu Grbavac i drugih 26 predmeta u vezi sa JNA (15.1.99 – 97/81 et al), Dom se pismeno izjasnio da zakon iz 1998. “ne moze retroaktivno ustanoviti

pravosnaznost izvornih ugovora o otkupu podnosilaca zahtjeva, tj. da stupaju na snagu od datuma zaključenja ugovora. Prema tome, zakon ne može uticati na ishod predmeta koji se trenutno vode". U predmetu Maric et al protiv BiH & FBiH (10.3.1999 – 98/126 et al), Dom je zauzeo stav da "novi zakon usvojen nakon predmeta Medan i ostališ nije promijenio sadašnji status podnosilaca zahtjeva. Isto vazi i za predmet Ostojic et al protiv FBiH & BiH (15.1.1999 – 97/82 et al)."

14. Npr. u predmetu Maric et al protiv FBiH (10.3.1999 – 98/126 et al), Dom je dodjelio 30 KM jednom podnosiocu i 15 KM drugom (od 8 podnosilaca).
15. Odluka o meritumu je donesena 6. aprila 1998.

OHR Human Rights/Rule of Law Department